

Številka zadeve: U-I-6/93

Datum odločbe: 1. 4. 1994

Področje: Uredba o vojaških sodiščih, kazensko pravo, vladavina prava

Izrek: 1. V Republiki Sloveniji se ne uporabljajo tiste določbe Uredbe o vojaških sodiščih z dne 24. maja 1944, ki so bile že v času nastanka in uporabe Uredbe v nasprotju s splošnimi, od civiliziranih narodov priznanimi pravnimi načeli in so tudi v nasprotju z ustavo Republike Slovenije. Zato se v skladu z razlogi, navedenimi v obrazložitvi te odločbe, ne uporabljajo zlasti naslednji elementi določb Uredbe: a) vsi tisti elementi določb, ki so in kolikor so v konkretnih kazenskih postopkih bili uporabljeni kot gola inkriminacija statusa in se niso nanašali na določno opredeljena dejanja obtožencev; b) vsi tisti elementi določb, ki so in kolikor so v konkretnih kazenskih postopkih zaradi svoje premajhne določnosti predstavljali podlago za samovoljo takratnih sodišč; c) vsi tisti elementi določb, ki so omogočili sojenje za dejanja, storjena pred uveljavitvijo Uredbe, pa ta niso bila kazniva po splošnih, od civiliziranih narodov priznanih pravnih načelih. 2. Prva točka izreka ima smiselno učinek po 415. členu Ustave iz leta 1974, brez upoštevanja v njem navedenih rokov. V tem smislu je ta odločba podlaga za vlaganje zahtev za spremembo pravnomočnih odločb, izdanih na podlagi Uredbe, s smiselno uporabo zakonskih določb o obnovi kazenskega postopka. 3. Veljavna zakonska ureditev kazenskega postopka je v nasprotju z Ustavo, ker ne omogoča odprave vseh v procesnem in vsebinskem pogledu krivičnih odločb, izdanih na podlagi predpisov revolucionarne medvojne in poveljne oblasti, in odprave posledic teh odločb z izrednimi pravnimi sredstvi. Ustavno sodišče poziva Državni zbor, da v najkrajšem možnem roku ugotovljeno neustavnost odpravi.

Dodatno: Ni mnenja DZ niti vlade

Odločitev: Soglasno 9:0, PLM: 3

SAMO ZA: Zupančič, Snoj, Testen

SAMO PROTI: /

PLM 1: Krivic

PLM 2: Šturm, ki se mu pridružujeta Jambrek in Jerovšek

PLM 3: Ude, ki se mi pridružuje Šinkovec

POVZETEK ZADEVE:

Na pobudo prizadetih posameznikov in javnega tožilca je US presoјalo Uredbo o vojaških sodiščih, z dne 24/5-1944. Zadeva je večplastna. Prva dimenzija se nanaša na pravni status tega pravnega akta: ali je sploh del slovenskega pravnega reda, ali še velja in če ne, ali ga US sploh lahko presoja. Druga dimenzija se dotika skladnosti te uredbe z aktualno vladavino prava, presoјano v luči standardov, ki so veljali tedaj, t.i. mednarodna načela civiliziranih narodov. US se je kljub formalnim dvomom (zlasti Krivic) razglasilo za pristojno in ugotovilo neskladnost uredbe, zato da bi omogočilo popravilo določenih s kazenskim pravom storjenim krivic v preteklem režimu. Da je to treba storiti, je med sodniki vladalo soglasje. Ključno razhajanje pa je obstajalo glede ocene preteklega režima, kjer je PLM Šturm do tega izrazito kritičen, PLM Ude pa ne. PLM Krivic po drugi strani zadeve sploh ne bi formalno presoјal, če ne bi šlo za popravilo individualnih krivic. Prav tako je zadržan glede ocen preteklega režima in skladnosti uredbe z mednarodnimi civilizacijskimi načeli. Skratka, ključno torišče v tej zadevi je odnos do polpretekle zgodovine, kjer se med različnimi skupinami PLM zrcali njihova manjša ali večja prizanesljivost do bivšega totalitarnega sistema.

Pozicija sodbe in protisodbe	Nerazporejeno
------------------------------	---------------

V tej zadevi ne gre za vprašanje regulacije ekonomske svobode in vmešavanja države na trg, zato ekonomska dimenzija ni podana.

DRUŽBENA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	Nerazporejeno				

V tej zadevi ne gre za vprašanje državnega urejanja horizontalnih odnosov med posamezniki oz. različnimi družbenimi skupinami, zato družbena dimenzija ni podana.

AVTORITARNA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	S				PS
Pozicija LM	PLM2	PLM1	PLM3		
PLM1: Krivic	2				
PLM2: Šturm, Jambrek, Jerovšek	2				
PLM3: Ude, Šinkovec	2				
ZA: Snoj, Testen, Zupančič	0,5	1	0,5		

V tej zadevi je jasno podana avtoritarna dimenzija. Gre za vprašanje dopustnosti uporabe uredbe o vojaških sodiščih, s pomočjo katerih je bivša totalitarna oblast domala v celoti arbitrarno s kazenskopravnimi mehanizmi posegala v svobodo statusno opredeljenih posameznikov, ne glede na njihovo delovanje in krivdo. Zavrnitev uporabe uredbe pomeni, da US soglasno sprejme odločitev, ki je zelo v prid posameznika; vendar pa ne gre za pozicijo 1, ker se v odnosu do avtoritarnosti prejšnjega režima med različnimi PLM-ji odražajo pomembne razlike. Najbolj ne-avtoritarni PLM je Šturm, ki v celoti zavrača domnevne demokratične elemente prejšnjega režima, sledi mu PLM Krivic, ki bi sicer iz formalnih razlogov pobude ne sprejel v obravnavo, a to stori samo zaradi varovanja pravic posameznikov. Še najbolj prizanesljiv do prejšnjega avtoritarnega režima pa je PLM Ude. Pozicije so tako naslednje: Sodba je na poziciji 2. PLM Šturm na 1. Krivic tako kot sodba pozicija 2. Ude pa na poziciji 3. Protisodba bi pomenila potrditev uredbe in je zato na poziciji 5.

MEDNARODNA PRAVNA VPETOST (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno-NC)		
Odločitev in sodniki ZA	3	<i>Se sklicuje kot na splošna načela mednarodnega prava, Nuremberg, vendar ne kot odločilen argument</i>
PLM1: Krivic	3	<i>Se sklicuje na primerjalno-ustavno pravo glede procesne pristojnosti US, v podporo, a ne kot odločilen argument</i>
PLM2: Šturm, Jambrek, Jerovšek	1	<i>Se ne sklicuje</i>

PLM3: Ude, Šinkovec	2	<i>Se sklicuje res obrobno, pri razpravi o primerjavi med common law in kontinentalnim kazenskim postopkom</i>
---------------------	----------	--